

۲۰۷۱۰۲۷

بسم الله الرحمن الرحيم

تربیتی برنامه درسی

تدوین و گردآوری:

دکتر سیداحمد هاشمی

(دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد لامرد)

اعظم صابرفرد

سرشناسه	:	هاشمی، سیداحمد، ۱۳۵۳-Hashemi, Sayed Ahmmd
عنوان و نام پدیدآور	:	اثر بخشی برنامه درسی / تدوین و گردآوری سیداحمد هاشمی، اعظم صابرفرد.
مشخصات نشر	:	تهران: ندای کارآفرین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۶ ص.
شابک	:	978-600-482-446-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	برنامه‌های درسی Education -- Curricula
موضوع	:	برنامه‌های درسی -- ایران Education -- Curricula -- Iran
موضوع	:	برنامه‌ریزی درسی Lesson planning
موضوع	:	برنامه‌ریزی درسی -- ایران -- ارزشیابی Lesson planning -- Iran -- Evaluation
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ایران -- ارزشیابی Education -- Iran -- Evaluation
شناسه انجمن	:	صابرفرد، اعظم، ۱۳۶۲-
رده بندی کنگره	:	۱۵/۲۸۰۶LB
رده بندی دیویی	:	۰۰۱/۳۷۵
شماره کتابشناسی مدرسه	:	۵۸۸۱۲

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخرآباد، بین کوچه انوری، پلاک ۲۹

تلفن: ۰۲۷۲۲۰۶۶۰

www.NedayeKarafarin.ir

اثر بخشی برنامه درسی

دکتر سیداحمد هاشمی - اعظم صابرفرد

صفحه‌آرا: اکرم ملک نژاد

طراح جلد: مهدیه غلامی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۲-۴۴۶-۰

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	فصل اول: برنامه درسی
۱۱	تعریف برنامه‌ی درسی
۱۲	۱- برنامه‌ی درسی به‌عنوان مجموعه‌ای از دروس یا برنامه‌ای برای مطالعه
۱۲	۲- به‌عنوان فهرست رئوس مطالب
۱۳	۳- برنامه‌ی درسی به‌عنوان محتوای یک درس یا مجموعه‌ای از دروس
۱۴	۴- برنامه‌ی درسی به‌عنوان برنامه‌ی زمانی برای تدریس دروس
۱۴	۵- برنامه‌ی درسی به‌عنوان مجموعه‌ای از اهداف و مقاصد
۱۵	۶- برنامه‌ی درسی به‌عنوان مجموعه‌ای از تجارب یادگیری
۱۵	۶-۱- برنامه‌ی درسی به‌عنوان مجموعه‌ای از تجربیات یادگیری برنامه‌ریزی شده:
۱۷	۶-۲- برنامه‌ی درسی همان کلیه تجربیات یادگیری که دانش آموزان دارند:
۱۸	۷- برنامه‌ی درسی به- وان شیوه تکر:
۱۹	۸- برنامه‌ی درسی به‌عنوان یک طرح:
۲۱	فصل دوم: طراحی برنامه‌ی درسی
۲۳	گام‌های اساسی در طراحی یک برنامه‌ی درسی
۲۴	عناصر برنامه‌ی درسی
۲۹	مدل طراحی و تدوین برنامه‌ی درسی آشور
۳۱	فصل سوم: نظریه برنامه‌ی درسی
۳۳	تعریف نظریه
۳۵	کاربرد نظریه
۳۶	مفهوم نظریه برنامه‌ی درسی
۳۸	نظریه‌های برنامه‌ی درسی (متاتئوری)
۳۹	متاتئوری آیزنر
۳۹	۱- دیدگاه رشد و تکامل فرایندهای شناختی
۴۲	۲- دیدگاه منطق‌گرایی علمی
۴۳	۳- دیدگاه تناسب (ارتباط) شخصی
۴۴	۴- سازگاری اجتماعی و بازسازی اجتماعی
۴۵	۵- برنامه‌ی درسی به مثابه تکنولوژی
۴۶	متاتئوری دکر واکر

- ۱- نظریه‌های برنامه‌ی درسی که در صدد منطقی کردن برنامه‌ی درسی هستند..... ۴۷
- ۲- نظریه ساخت برنامه‌ی درسی..... ۴۸
- ۳- نظریه‌هایی که در صدد مفهومی کردن پدیده‌های برنامه‌ی درسی هستند..... ۴۹
- ۴- نظریه‌هایی که به دنبال تشریح علمی و محققانه پدیده‌های برنامه‌ی درسی هستند..... ۴۹
- ماتئوری هونکی..... ۵۰
- ۱- تئوری پردازی ساختاری..... ۵۰
- ۲- نظریه پردازی ژنریک..... ۵۱
- ۳- نظریه پردازی موضوعی..... ۵۲
- ماتئوری پنا و پانیار..... ۵۳
- ۱- سمت گرایان..... ۵۳
- ۲- تجربه گران مفهومی..... ۵۴
- ۳- بازنگران مفهومی..... ۵۴
- فرانظریه‌ی همی پر..... ۵۵
- ۱- مدل‌های مفهومی..... ۵۵
- ۲- نظریه‌های مشروعیت بخشی..... ۵۵
- ۳- نظریه‌های فرایندی..... ۵۶
- ۴- نظریه‌های ساختاری..... ۵۷
- ۵- نظریه‌های اجرای برنامه درسی..... ۵۷
- فرانظریه‌ی جان میلر..... ۵۸
- ۱- جهت‌گیری هدف‌مدار..... ۵۸
- ۲- جهت‌گیری شناختی..... ۵۸
- ۳- جهت‌گیری رشدی..... ۵۸
- ۴- جهت‌گیری موضوعی و رشته‌ای..... ۵۹
- ۵- جهت‌گیری تحول‌گرا..... ۵۹
- فرانظریه‌ی دوروثی و هونکی..... ۵۹
- ۱- نظریه ساختاری..... ۶۰
- ۲- نظریه ژنریک برنامه‌ی درسی..... ۶۰
- ۳- تئوری کردن موضوعی..... ۶۰
- ۴- تئوری کردن سنتی..... ۶۰

۶۱	فصل چهارم: الگوهای برنامه‌ریزی درسی
۶۳	الگوهای برنامه‌ریزی درسی
۶۴	۴-۱- الگوی فنی
۶۵	الگوی هیلدا تابا
۶۶	الگوی جانسون
۶۷	الگوی بوشامپ
۶۸	الگوی شین
۶۹	الگوی هانکینز
۷۰	۴-۲- الگوی میر فنی
۷۵	الگوی بیعت گرای و اکر
۷۷	فصل پنجم: برنامه‌ریزی درسی
۷۹	تعریف برنامه‌ریزی درسی
۷۹	روش تهیه و تدوین برنامه
۸۰	محاسن و معایب برنامه‌ریزی
۹۸	دیدگاه‌های مربوط به حدود و ثغور برنامه‌ریزی و آموزشی
۹۸	۱- دیدگاهی که آموزش را زیر مجموعه‌ای از برنامه درسی تلقی می‌کند
۹۹	۲- دیدگاهی که بین قلمرو برنامه درسی و تدریس تمایز قائل است
۱۰۰	۳- دیدگاه مصالحه جویانه
۱۰۰	۴- دیدگاه اقتضایی
۱۰۱	جنبه‌های برنامه‌ریزی معلم در تدریس
۱۰۱	برنامه‌ریزی به‌عنوان تفکر
۱۰۲	برنامه‌ریزی به‌عنوان یک فرایند
۱۰۳	۵- اجرای برنامه‌ی درسی
۱۰۴	آمادگی اجتماعی برای اجرای برنامه درسی
۱۰۵	امکانات اجرای برنامه درسی
۱۰۶	نیروی انسانی جهت اجرای برنامه‌ی درسی
۱۰۶	دانش و مهارت
۱۰۷	معلم و برنامه‌ی درسی
۱۰۷	مدیر و برنامه‌ی درسی
۱۰۸	اولیاء و برنامه‌ی درسی

۱۰۸	نظارت بر اجرای صحیح برنامه‌ی درسی
۱۰۹	۶- ارزشیابی
۱۱۷	فصل ششم: اثربخشی برنامه‌ی درسی
۱۱۹	مفهوم اثربخشی
۱۲۰	نظریه‌های اثربخشی
۱۲۱	رویکردهای موجود به اثربخشی برنامه‌ی درسی
۱۲۱	رویکرد مبتنی بر تأمین هدف
۱۲۱	رویکرد مبتنی بر تأمین منابع سیستم
۱۲۱	رویکرد مبتنی بر فرایند درون
۱۲۱	رویکرد مبتنی بر عوامل استراتژیک
۱۲۲	بررسی اثربخشی برنامه‌ی درسی با روش آکر
۱۲۹	اصول حاکم بر ارزشیابی سیستم تعلیم و تربیت
۱۳۰	ارزشیابی از برنامه‌ی درسی
۱۳۴	نکاتی در مورد ارزشیابی از برنامه‌ی درسی
۱۳۵	منابع

پیشگفتار

امروزه، آموزش و پرورش به عنوان یکی از دو قطب اساسی نظام آموزشی کشور نقشی اساسی در تربیت فرزندان جامعه ایفا می نماید. در این بین برنامه های درسی ابزاری عملی در خدمت آموزش و پرورش برای دستیابی به اهداف خود قلمداد شده و پایه و اساس فرایند یاددهی و یادگیری به حساب می آیند. تدوین و توسعه برنامه های مطالعاتی، منابع یاددهی و یادگیری، طرح درس ها و ارزیابی دانش آموزان و حتی تربیت معلمان همه و همه مبتنی بر برنامه درسی هستند. در نگاه اول به نظر می رسد که برنامه درسی و برنامه ریزی درسی دغدغه اصلی مربیان، دولت ها و والدین بوده و هر دو با رشد و توسعه جامع و رفاه و موفقیت افراد آن جامعه ارتباط داشته و بر آن تأثیر می گذارد.

با توجه به اهمیت و اساسات نقش برنامه درسی در یادگیری دانش آموزان، ارزشیابی مستمر برنامه های درسی در سطوح گوناگون ضروری به نظر می رسد. لذا، لازم است تا برنامه های درسی در نظام آموزشی کشور همواره مورد ارزشیابی و بازنگری قرار گیرند. جهت سنجش این امر که کیفیت یک نظام آموزشی چگونه و دارای چه نقاط قوت و ضعفی است، به وسیله رهیافت ارزیابی اثربخشی می توان وضعیت عوامل تشکیل دهنده آن را مورد قضاوت قرار داد. در این کتاب منظور از اثربخشی، بررسی میزان مؤثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است.

در مجموع مطالعه این کتاب برای کلیه دانشجویان گرایش های مختلف علوم تربیتی و همه کسانی که به نوعی با تعلیم و تربیت سروکار دارند، مفید است.

امید است که ضمن بهره گیری از این مجموعه و اثرات دیگر، شناخت کامل تری از تئوری های برنامه های درسی و کاربرد آن در تعلیم و تربیت صورت پذیرد؛ و خوانندگان محترم با ارسال پیشنهادات و انتقادات خود به وبسایت www.dr-hashemi.com یا به آدرس ایمیل azam_8160@yahoo.com ما را یاری نمایند.

سید احمد هاشمی - اعظم صابر فرد